

Després del que ha passat a ERC, les urnes diran el què de Carod

La pressió de l'entorn

L'entorn és un concepte. Aquell geni del futbol tocat d'una certa demagògia el feia servir quan les coses se li giraven en contra. L'entorn volia dir aquell fotimer de circumstàncies que impedièn que l'equip fes el que havia de fer; és a dir, guanyar. Els periodistes malvolents i maldients eren entorn. Un president que tenia un rei al cos -com el mateix entrenador, d'altra banda- era entorn. Un turmell lesionat podia, fins i tot, arribar a ser entorn. O una cura mal resolta. L'entorn sempre pressionava. L'entorn s'encarregava que els jugadors -que no havien de patir pel sou- estiguessin una mica més nerviosos del compte. L'entorn facilitava, molt sovint, un escenari que infonia terror: i això sense necessitat d'escaldar-se dins l'olla a pressió d'un Santiago Bernabéu o de fer una baixada a l'infern de l'estadi Ali Sami Yen del Galatasaray, posem per cas.

En tot el lamentable afer Carod -es parla de "l'afer Carod" com es parla del "cas Maria Àngels Feliu" o d'"els fets de maig"- l'entorn ha fet i desfet d'una manera allucinant, com se sol dir ara. Jo, però, em resistixo a fer que els diaris, les tertúlies, els noticiaris, modifiquin la meua percepció de l'assumpte. Error polític, sí, esclar (d'estratègia). Però error moral, no ho crec. Antoni Puigverd considerava que sí, que hi ha doble error (*El País*, 22 de febrer del 2004), i coincideix amb Francesc de Carreras a citar Espriu: "De vegades és necessari i forçós, / que un home mori per un poble, / però mai no ha de morir tot un poble / per un home sol". Ni l'un ni l'altre no transcriuen la continuació del poema espriuà: "Recorda sempre

això, Sepharad. / Fes que siguin segurs els ponts del diàleg". No cal. Diàleg, amb una pistola, no n'hi pot haver. No dic que no: és tema per a un altre debat, en tot cas.

L'entorn tripartidista, en tot aquest afer, també s'ha anat movent. Ha anat madurant, com si diguéssim. Primer va arribar la consternació. La constatació de la deslleialtat (que hi és, i notòria). Després, l'aplicació de mesures dubitatives. Per entregues. Maragall, d'entrada, va dir que Carod tenia la porta oberta per tornar a la conselleria en cap. (La porta oberta, però, amb tant de corrent d'aire, fa venir constipats i gripes.)

Finalment, i en bona part gràcies a la fermesa arribada de Ferraz, la resolució. En una entrevista concedida a Cristina Palomar, diumenge, Montilla deia en aquest diari, amb lletres grosses de motllo, que "Carod no pot tornar a ser conseller en cap ni ara ni després del 14-M", i el mateix secretari general del PSC s'arroga el privilegi de fer-se ressò del sentiment general dels catalans -un tic molt pujolià, val a dir-ho: "Aquesta treva ens fa fàstic, als catalans".

Hi ha un cert entorn -polític, periodístic, més que no pas social- que vol la liquidació política de Josep-Lluís Carod-Rovira (a qui, amb l'excepció de l'AVUI, ningú no col·loca bé els dos guions). Antoni Bassas (*El matí de Catalunya Ràdio*, dijous 19 de febrer del 2004) entrevista el secretari general d'ERC, i ho feia en un to d'una inusual acritud en el periodista barceloní -la tertúlia d'aquell mateix dia, sense arribar al grau mesetari

GUILLEM CIFRE

de linxament, va aplegar, també, sensibilitats molt crítiques amb el polític. Això no és novetat-. Enric Company (*El País*, 22 de febrer del 2004) feia un minuciós repàs de tot l'afer Carod en un reportatge que, en un 95%, era incontrovertible. Company hi explicava, fil per randa, la pel·lícula dels fets. Ara bé, el 5% restant del reportatge contenia una subtil perversió. L'integrava el títol (que no tradueixo, perquè brilla més en castellà): *El eclipse de una estrella fugaz*, i el darrer paràgraf -que es permetia fer futurologia política i, de passada, suggerir diverses solucions a l'implicat-: "Arribat a aquest punt, Carod es troba davant la perspectiva d'anar baixant graons. El primer ha sigut renunciar a tornar al govern català després de les eleccions legislatives i europees. El segon podria ser la renúncia a seguir com a cap de llista en les pròximes eleccions. El tercer, renunciar al seu lideratge dins

Esquerra, com ell mateix ja ha apuntat en manifestar que, segons com evolucionin els esdeveniments, estaria disposat a anar-se'n a casa per garantir la continuïtat del govern català". De solucions, n'hi ha força, ja es veu. I totes negatives. Una jubilació anticipada i a terminis, com si diguéssim.

El partit, per una altra banda, està força marejat per la sotsobra, i un dia diu una cosa i l'endemà en pot dir una altra de sensiblement diferent. Ara -sembla- la més consistent és afirmar que durant tota aquesta legislatura Carod no tornarà a ser conseller en cap. Però que, per contra, el de Cambriels tornarà a encapçalar les llistes per presidir Catalunya d'a-

quí a quatre anys (si la cosa no s'espantilla abans, i no hi ha un daltabaix que faci a miques el tripartit). És el partit, però, el que ha de decidir el futur polític del seu màxim responsable. No els periodistes, ni els polítics, no el PSC ni CiU. De moment, el 14-M les urnes deuran confirmar un Carod més populista que mai. Un Carod de trinxera, que no és pas el que ens convé. (El Carod que ha convertit la seva circumstància en martiri, i l'entorn, en exèrcit indiscriminadament apedregador.) En funció d'aquests resultats, i, sobretot després d'una anàlisi detinguda i freda de tot el que ha passat a ERC des de l'any 1996 (el del congrés de Vilafranca), el partit haurà de resoldre el què. Sacrificar Carod, però, a mi em semblaria un error d'una magnitud colossal, malgrat la pressió de tot aquest entorn que es preocupa tant de pensar en el pròxim.

• JORDI LLAVINA. ESCRIPTOR

Baró de Maldà, 50 anys de dietari

ALBERT MANENT

Aquest personatge és la gran figura de les lletres catalanes del segle XVIII. Antoni Comas el va estudiar en la seva història de la literatura catalana, però abans Alexandre Galí, en un assaig-biografia que publicà el 1964, de fet ens el descobrí. I després publicà una breu antologia del baró en un volum de l'editorial Selecta. Abans i després, d'altres n'han publicat fragments. Però el 1987 sortí el primer volum del *Calaix de sastre*, un vast dietari de 26.000 planes manuscrites i del qual s'han publicat onze volums a Curial, entre el 1987 i el 2003. Ha calgut fer una tria intel·ligent, que ha dut a terme Ramon Boixareu, que ho va fer des de Nova York quan tenia un càrrec oficial. Paciència de benedictí per llegir-s'ho, tot i que hi ha molts trossos vius i di-

vertits, però moltes repeticions, que calia obviar de cara a un públic al qual interessa la substància d'aquests quaranta-set anys de dietari (1769-1816).

Aquesta obra excepcional és alhora un monument a la llengua i a la vida, sobretot de Barcelona, en aquell període. Hom hi trobarà castellanismes flagrants, que al segle XX en bona part han desaparegut gràcies a Fabra i als nostres escriptors, però Rafael d'Amat i de Cortada, baró de Maldà, ens aporta moltes locucions, refranys i mots de la llengua viva que han caigut dissortadament en desuetud.

Cal recordar una terrible aventura que va patir el manuscrit durant la Guerra Civil. En esclatar la revolta militar del 1936 les turbes de la FAI i el comitè van entrar a can Falguera, pai-

ralia senyorial del marquès de Castellbell a Sant Feliu de Llobregat. Un expert excursionista de Gràcia, Josep Buch, hi era present i va avisar tot seguit Agustí Duran i Sanpere, director de l'Arxiu Històric de la Ciutat. Finalment els arxivers aconseguiren que lliuressin els volums del famós *Calaix de sastre* i altres textos, relligats en pergamí, que recullen els seus viatges. Anys després de la guerra, la família del marquès de Vilallonga reclamà els originals i Duran i Sanpere posà cinc o sis persones a copiar els manuscrits del baró, que han servit per a l'edició que comentem. Sembla que no pogueren copiar els tres darrers anys (1817-1819), que diuen que té el polèmic José Luis de Vilallonga, marquès de Castellbell, un germà del qual és baró de Maldà.

Tornant al llibre, cal subratllar el valor del dia a dia, del qual prenía nota el baró. I en especial de la meteorolo-

gia (tenia una terrible por als trons), els gustos musicals, les modes, els menjars, els viatges, les processons, la vida religiosa tradicional, amb la qual de vegades és una mica crític, les tertúlies, els balls, els banquetes, els "rebomboris del pa", les obres públiques, les recepcions reials i fins i tot les incipients fàbriques i els problemes amb els obrers.

Ha sortit un llibre de Joan de Déu Domènech, expert en llibres de viatges, que estudia la qüestió dels menjars en el baró. Es titula *Xocolata cada dia. A taula amb el baró de Maldà* i és el que en diríem el primer estudi sectorial d'aquest gran dietarista.

La gran pedrera del *Calaix de sastre* és avui a l'abast del públic encuriós pel personatge i l'època i un camí amb moltes pistes per als estudiosos de la història, la llengua i la societat d'aquell període.